

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЄВЧУК АЛЬОНА АНАТОЛІЇВНА

**ОСНОВНІ ЗАСОБИ: ВИКОРИСТАННЯ, ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ НА ПРИКЛАДІ
ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖГЕОКАДАСТРУ У МИКОЛАЇВСЬКІЙ
ОБЛАСТІ**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Перехід нашої країни до ринкової економіки є дуже актуальним на сьогодні, тому вимагає вдосконалення механізму фінансово-господарської діяльності установ, в тому числі державного сектору. Тому процес реформ фінансового сектору державних установ є закономірним і актуальним на сьогодні.

Головна умова ефективного функціонування державних установ є забезпечення основними засобами та матеріальними активами, адже саме вони є тією основою, за допомогою якої стартує функціонування установ, підприємств. Потреба залучення кредитних коштів у розвиток та підтримку установ стала дуже актуальною проблемою обліку стану і руху ОЗ, адже необхідна достовірна інформація щодо стану, руху, нарахування амортизації, оновлення та ефективності використання основних засобів. Лише стабільне оновлення ОЗ дає можливість надавати якісні послуги у державній сфері та вчасно виконувати покладені на них функції.

Актуалізує тему дослідження прагнення України до членства у Європейському Союзі, умовою до реалізації якого виступає наближення законодавства та діяльності державних структур до норм ЄС. У свою чергу, питання використання та обліку основних засобів у контексті бухгалтерської діяльності входять до кола таких дій.

У економічній літературі питання обліку та контролю основних засобів висвітлювали як у теоретичних, так і у практичних аспектах. Значний вклад у розробку теоретичних положень та методологічних підходів щодо питань обліку і аудиту стану та руху основних засобів підприємств зробили провідні вчені – економісти: Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Г. Г. Віногоров, Г. Г. Кірейцев, М. В. Кужельний, А. М. Кузмінський, В. Г. Лінник, В. Б. Моссаковський, М. Ф. Огійчук, В. В. Сопко, М. С. Пушкар, В. Я. Савченко, Л. А. Богдановська, Н. А. Русак, Г. В. Савицька, К. Ф. Снитко, Л. К. Сук, В. В. Сушкевич, Л. С. Шатковська та інші. Проте питання обліку стану та руху основних засобів наразі все одно потребують досконалого дослідження.

Аналіз теоретичних положень, опублікованих праць вітчизняних і зарубіжних вчених, практики діяльності підприємств свідчить, що облік основних засобів в останній час дещо ускладнився, а ряд проблем негативно впливають на процес управління виробництвом, знижуючи ефективність використання основних засобів.

До кола таких проблем можна віднести різні підходи до термінології та сутності основних засобів у бухгалтерському обліку й системі оподаткування, суперечність національних стандартів обліку міжнародним стандартам, проблеми вдосконалення

діючої системи обліку основних засобів, а також аналізу ефективності використання основних засобів і можливості його прогнозування.

Вирішення окреслених проблемних питань руху та стану основних засобів відіграє важливу роль в успішному становленні економічного суб'єкта на мікро– та макрорівні, а тому потребує належних теоретичних розробок з їх подальшою практичною апробацією.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій з організації обліку й аналізу використання основних засобів на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- розглянути визначення, класифікація та характеристика основних засобів у державному секторі;
- дослідити нормативно–правова база організації бюджетного обліку та руху основних засобів;
- з'ясувати сучасну проблематику обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами;
- надати характеристику державної установи;
- з'ясувати документальне забезпечення обліку основних засобів;
- дослідити особливості обліку основних засобів у бюджетних установах;
- провести аналіз ефективності використання основних засобів на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області;
- визначити проблематику забезпечення контролю основних засобів у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області;
- дослідити напрямки вдосконалення механізму обліку основних засобів у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області.

Об'єктом дослідження є процес використання та обліку основних засобів у роботі державних установ.

Предметом дослідження є використання, облік та контроль основних засобів на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області.

Методи дослідження. У роботі використаний комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Для всестороннього дослідження та аналізу проблем використано такі загальнонаукові методи, як аналіз економічних явищ, синтез, дедукція, індукція, аналогія, метод порівняння. Метод систематизації дозволив узагальнити законодавчу, нормативну–правову документацію та наукові видання з теми дослідження.

За допомогою структурно–функціонального методу досліджено завдання, функції та структуру Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області. Метод порівняльного аналізу був використаний для порівняння форм обліку за національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Методи порівняння та аналогії, аналізу й синтезу застосовані окремо або комплексно під час визначення предмета дослідження, узагальнення досягнень і невирішених питань у сфері обліку основних засобів у державному секторі. Для аналізу законодавчих актів та нормативних документів використовувався системно–аналітичний метод.

Сукупність цих та інших методів і прийомів дала змогу забезпечити всебічне вивчення обліку основних засобів та достовірність висновків.

Інформаційною базою для дослідження слугували законодавчі та нормативно–правові акти з питань облік, аналізу та контролю основних засобів, фінансова звітність Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених–економістів, матеріали науково–практичних конференцій, професійних періодичних видань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дана робота виконана к комплексному дослідженні механізмів обліку основних засобів у державному органі на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області.

Наукова новизна магістерської роботи полягає у тому, що:

– уточнено поняття «обліку основних засобів у державному секторі», під яким варто розуміти матеріальні активи, які використовуються для здійснення покладених на працівників державного сектору обов'язків, та надання якісних послуг у сфері державного управління.;

– запропоновано напрями вдосконалення механізмів обліку основних засобів, як невід'ємної складової повноцінного функціонування державного сектору, шляхом поглибленого вивчення та удосконалювання їх з боку збільшення управлінського обліку, адаптуючи до потреб персоналу, які виникають у процесі виконання поставлених завдань, прийняття управлінських рішень щодо внутрішнього переміщення основних засобів і ефективного їх використання.

Практичне значення одержаних результатів. Положення і висновки дослідження можуть бути застосовуватись на практиці у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській, що сприятиме удосконаленню обліку основних засобів у бюджетному секторі.

Особистий внесок магістранта. Магістерська робота є самостійним завершеним дослідженням. Наукові положення, розробки, результати, висновки і рекомендації отримані автором самостійно.

Публікації. За результатами дослідження надруковані тези за результатом участі у науково–дослідній конференції «Лісабонський процес – 10 років після набуття чинності, що змінилося у функціонуванні ЄС?».

Структура роботи зумовлена її метою та завданнями і складається зі вступу, трьох розділів, що мають дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (61 найменування). Загальний обсяг роботи становить – 92 сторінки, з яких – 84 основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність і рівень розробленості обраної теми; визначено мету й основні завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; описано наукову новизну; встановлено практичне значення одержаних результатів магістерської роботи; зазначено структуру та обсяги роботи.

У **першому розділі** *«Теоретичні основи дослідження основних засобів у державному секторі»* окреслено загальні аспекти обліку основних засобів .

Підрозділ 1.1. «Визначення, класифікація та характеристика основних засобів у державному секторі» розглянуті форми обліку а також використання нового плану рахунків та методичних рекомендацій до нього адаптує фінансові структури бюджетних організацій до сучасних вимог міжнародних стандартів.

У *підрозділі 1.2 «Нормативно-правова база організації бюджетного обліку та руху основних засобів»* розглянуто нормативно-правове забезпечення. Саме завдяки використанню міжнародних стандартів бухгалтерської звітності у бюджетній сфері України, НП(С)БО 121 Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів в державному секторі затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11 а також ряду інших законодавчих актів здійснюється якісний та ефективний бухгалтерський облік ОЗ.

Підрозділ 1.3 «Сучасна проблематика обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами» Проведено порівняння та визначено відмінності класифікації основних засобів згідно національних положень та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, які мають багато спільного, але разом з тим існують розбіжності у питаннях оцінки, визнання витрат на поліпшення та амортизації основних засобів.

У **другому розділі** *«Облік основних засобів у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області»* розглянуто характеристику досліджуваної установи та нормативно-правове забезпечення.

Підрозділ 2.1. «Характеристика державної установи» досліджено Головне управління Держгеокадастру у Миколаївській області, яке є територіальним органом Держгеокадастру, зі статусом юридичної особи, робота якого координується місцевою державною адміністрацією та Держгеокадастром України.

У *підрозділі 2.2 «Документальне забезпечення обліку основних засобів»* розглянуто оформлення документів (відображення в обліку через автоматизовану систему), яке є одним із найважливіших етапів у даному процесі. Кожен придбаний або отриманий у безоплатне користування об'єкт ОЗ повинен бути правильно документально оформлений у первісній документації бухгалтерського обліку (акт приймання – передачі, акт введення в експлуатацію, створення інвентарної картки, а впродовж терміну корисного використання – нарахована амортизація).

Підрозділ 2.3 «Особливості обліку основних засобів у бюджетних установах» розглянуті головні особливості обліку основних засобів у державному секторі а також застосування нормативної бази для ефективного управління обліком основних засобів. Методологія обліку ОЗ, як вище зазначалось, прописано в НС 121 «Основні засоби» та деталізовано в Методрекомендаціях з обліку ОЗ. Їх групування з метою обліку наведено у Плані рахунків № 1203 та Порядку № 1219.

У **третьому розділі** *«Напрямки удосконалення та модернізації контролю стану основних засобів та їх внутрішнього переміщення у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області»* проаналізовано ефективність використання основних засобів, висвітлено проблеми контролю та шляхи вдосконалення .

У *підрозділі 3.1 «Аналіз ефективності використання основних засобів у державному органі»* проаналізовано рівень забезпеченості основними засобами у головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області напряму залежить від їх фізичного та морального стану. Ці два фактори є визначальними, адже саме вони впливають на аналіз основних засобів, відбиваючись у формах звітності та документальному оформленню усієї первісної документації з моменту придбання того чи іншого об'єкту обліку.

У *підрозділі 3.2 «Проблематика забезпечення контролю основних засобів»* був проведений аналіз контролю основних засобів на прикладі проведеного внутрішнього аудиту у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області, вибіркоким методом інвентаризації, в тому числі у районних структурних підрозділах, чітко вказує на

проблематичні ділянки в обліку основних засобів та шляхи їх усунення.

У підрозділі 3.3 «Напрямки вдосконалення механізму обліку основних засобів» висвітлено механізми удосконалення обліку, необхідність поглибленого вивчення та удосконалювання їх з боку збільшення управлінського обліку, адаптуючи до потреб персоналу, які виникають у процесі виконання поставлених завдань, прийняття управлінських рішень щодо внутрішнього переміщення ОЗ і ефективного їх використання.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного дослідження дають змогу зробити наступні висновки та рекомендації:

1. Розглянуто визначення, класифікацію та характеристику основних засобів у державному секторі. Визначено поняття основних засобів у бюджетній сфері відповідно до чинного законодавства. Основні засоби є одними з найважливіших компонентів бухгалтерського обліку, адже саме вони займають значну частину активів підприємства чи організації. Важлива умова функціонування суб'єкта господарювання – це забезпеченість основними засобами, тому бухгалтерський облік зосереджений на забезпеченні системи управління достовірною інформацією для подальшого ефективного та раціонального використання матеріальних активів. Вивчення форм бухгалтерського обліку, на яких базуватися основа обліку основних засобів. Використання нового плану рахунків та методичних рекомендацій до нього адаптує фінансові структури бюджетних організацій до сучасних вимог міжнародних стандартів.

2. Досліджено нормативно–правову базу організації бюджетного обліку та руху основних засобів. Ефективність обліку ОЗ у бюджетній сфері обумовлене використанням необхідним нормативно–правовим забезпеченням. Саме завдяки використанню міжнародних стандартів бухгалтерської звітності у бюджетній сфері України, НП(С)БО 121 Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів в державному секторі затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11 а також ряду інших законодавчих актів здійснюється якісний та ефективний бухгалтерський облік ОЗ.

3. Вивчено сучасну проблематику обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами шляхом проведеного порівняння та визначення відмінності класифікації основних засобів згідно національних положень та міжнародних стандартів

бухгалтерського обліку, які мають багато спільного, але разом з тим існують розбіжності у питаннях оцінки, визнання витрат на поліпшення та амортизації основних засобів.

4. Проаналізовано характеристику державної установи, що є об'єктом дослідження – Головне управління Держгеокадастру в Миколаївській області, а саме нормативно–правове регулювання діяльності, мета створення, підпорядкування, взаємодія з іншими державними органами, повна її структура, виконання функцій, повноважень. Виявлено, що ця державна установа має низку функцій, які безпосередньо пов'язані з використанням та обліком основних засобів.

5. Розглянуто документальне забезпечення обліку основних засобів. Детальне вивчення нормативно–правові бази, яку використовують для ефективного управління обліком ОЗ, документальне оформлення та основні внутрішні документи, які регламентують застосування того чи іншого способу ведення обліку дозволили описати алгоритм провєння відповідних заходів щодо роботи з основними засобами на підприємстві та в умовах державного органу.

6. Досліджено особливості обліку основних засобів у державному секторі, зміни у нормативно–правовому регулюванні а також адаптація нової нормативної бази у бюджетну сферу, для ефективного управління обліком основних засобів. Діяльність Держгеокадастру повністю координую та контролює уряд через Міністерство економіки, торгівлі та сільського господарства. Саме на нього покладена функція реалізації державної політики у сфері топографо–геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, державного нагляду в агропромисловому комплексі у частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів. Для виконання покладених функцій на Головне управління Держгеокадастру у Миколаївській області необхідне повноцінне забезпечення матеріально–технічними ресурсами. Адже кожен працівник повинен працювати у приміщенні, яке б відповідало усім необхідним нормам праці, забезпечений необхідною технікою та облаштованим робочим місцем. Все це і є активами установи, які визначають, як основні засоби.

7. Проведено аналіз ефективності використання основних засобів у державному органі шляхом вивчення стану забезпеченості основними засобами Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області. Також виявлена пряма залежність ефективності використання основних засобів від їх фізичного та морального стану. Проаналізовано контроль основних засобів на прикладі проведеного внутрішнього аудиту у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області, вибіркоким методом інвентаризації, в тому числі у районних структурних підрозділах.

8. Розглянута проблематика контролю основних засобів, зокрема, на основі результатів вибіркової інвентаризації основних засобів вибіркоким методом інвентаризації, Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області, в тому числі у районних структурних підрозділах. Виявлено, що існує застаріла база матеріальних активів, які використовуються під час роботи державного органу.

9. Запоновані напрямки вдосконалення механізму обліку основних засобів. Насамперед існує необхідність поглибленого вивчення та удосконалювання їх з боку збільшення управлінського обліку, адаптуючи до потреб персоналу, які виникають у процесі виконання поставлених завдань, прийняття управлінських рішень щодо внутрішнього переміщення ОЗ і ефективного їх використання. Досліджуючи матеріально-технічну базу в цілому у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області, було з'ясовано, що списання основних засобів та інших матеріальних активів не відбувалось з 2012 року по 2018 рік. Тобто певна частина ОЗ, які використовувались персоналом були досить застарілими.

АНОТАЦІЯ

Євчук А.А. Основні засоби: використання, облік та контроль на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області – На правах рукопису.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2020.

Магістерську роботу присвячено питанням обліку основних засобів: використанню, обліку та контролю на прикладі Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області, як важливого важелю впливу на ефективність їх роботи та запропоновано напрями його покращення. У вступі обґрунтовано актуальність та ступень розробки теми; окреслено мету та основні завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; описано наукову новизну; встановлено практичне значення отриманих результатів магістерської роботи; зазначено структуру та обсяг роботи.

На початку роботи окреслено загальні аспекти обліку основних засобів. Зокрема, розглянуто визначення, класифікацію та характеристику основних засобів у державному секторі, нормативно-правову базу організації бюджетного обліку та руху основних засобів. Чільне місце у роботі посідає аналіз сучасної проблематики обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами. У свою чергу, український вимір питання використання та обліку основних засобів висвітлено на прикладі Головного

управління Держгеокадастру у Миколаївській області. Проаналізовано характеристику державної установи, яка досліджується крізь призму документального забезпечення обліку основних засобів. Досліджено особливості обліку основних засобів у бюджетних установах.

У роботі здійснено спробу виокремлення напрямів удосконалення та модернізації контролю стану основних засобів та їх внутрішнього переміщення у Головному управлінні Держгеокадастру у Миколаївській області. Проведено аналіз ефективності використання основних засобів у державному органі. Досліджено проблематику забезпечення контролю основних засобів.

Ключові слова: основні засоби, бухгалтерський облік; амортизаційні відрахування; матеріальний актив; стандарти бухгалтерського обліку.

SUMMARY

Yevchuk A. A. Fixed assets: use, accounting and control on the example of the Main Directorate of the State Geocadastre in Mykolaiv Oblast - On the rights of the manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «Master». Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2020.

The master's work is devoted to the issues of accounting for fixed assets: the use, accounting and control on the example of the Main Directorate of the State Geocadastre in the Mykolaiv region, as an important lever of influence on the efficiency of their work and the directions of its improvement are suggested. The introduction substantiates the relevance and degree of development of the topic; outline the purpose and main objectives, object, subject and methods of the study; described scientific novelty; the practical value of the obtained results of the master's work is established; the structure and scope of work are indicated.

The beginning of the work outlines the general aspects of accounting for fixed assets. In particular, the definition, classification and characterization of fixed assets in the public sector, the legal framework for the organization of budget accounting and the movement of fixed assets are considered. The analysis of current problems of accounting for fixed assets by national and international standards is obtained the important place in the work. In turn, the Ukrainian dimension of the issue of use and accounting of fixed assets is highlighted on the example of the General Directorate of the State Geocadastre in Mykolaiv region. The characteristics of the state institution are analyzed, which is investigated through the prism of documentary security of the accounting of valuables. The peculiarities of calculation of valuables in budgetary institutions have been investigated.

An attempt is made to identify the directions of improvement and modernization of the

control of the condition of fixed assets and their internal movement in the General Directorate of the State Geocadaastre in Mykolaiv region. The analysis of the efficiency of the use of fixed assets in the state body. The problems of providing control of fixed assets are investigated.

Keywords: fixed assets, accounting; depreciation deductions; tangible asset; accounting standards.